

Witold SOBCZAK

Prof. nadzw. dr hab., adwokat, Instytut Prawa, Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

Grzegorz STRABURZYŃSKI

Mgr, psycholog, terapeuta, wykładowca, UAM, Pomoc Psychologiczna s.c. Dorota Kubiak-Wąsiewicz, Katarzyna Sęk, Prywatne Liceum Ogólnokształcące im. Kossaka w Poznaniu

Tajemnica zawodowa psychologa ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań pracy psychologa szkolnego

Mimo, iż ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*¹ (dalej: z.p.s.z.p.) obowiązuje już blisko dziesięć lat, a od jej uchwalenia upłynęło ponad czternaście lat, na jej tle pojawiły się tylko nieliczne judykaty oraz w niewielkim stopniu treść tej ustawy wzbudziła zainteresowanie doktryny prawniczej. Jakkolwiek była ona przygotowywana przez środowisko zawodowe, którego dotyczy², to jednak nie wydaje się ona zbyt dobrze znana poszczególnym osobom wykonującym ten zawód. Sytuacja ta musi budzić poważne zdziwienie, a nawet zaniepokojenie, zważywszy, w jak obfitą literaturę prawniczą obrosły ustawy: *o zawodach lekarza i lekarza dentystry* z dnia 5 grudnia 1996 r.³, *o Państwowym Ratownictwie Medycznym* z dnia 8 września 2006 r.⁴, *o izbach aptekarskich* z dnia 19 kwietnia 1991 r.⁵, *o zawodzie felczera* z dnia 20 lipca 1950 r.⁶, *o zawodach pielęgniarki i położnej* z dnia 15 lipca 2011 r.⁷ W tym miejscu podkreślić należy, że jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*, ustawodawca podejmując regulację zawodu psychologa chciał określić go jako zawód zaufania społecznego. Użycie w treści uzasadnienia projektu ustawy terminu „zaufania społecznego” musi budzić wątpliwości, zważywszy, że odwołano się przy tej okazji do tekstu art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, w którym mowa o „zawodach zaufania publicznego”. Przypomnieć przy tym należy, że Konstytucja wyraźnie wiąże zawód zaufania publicznego z istnieniem samorządu zawodowego, reprezentującego osoby wykonujące taki zawód i sprawującego pieczę nad jego należytyym pełnieniem w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony⁸.

¹ Dz. U. 2001, Nr 73, poz. 763 ze zm.

² Akcentuje to uzasadnienie projektu ustawy *o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów*, druk Sejmowy Sejmu RP III kadencji nr 1302.

³ T.j. Dz. U. 2015, poz. 464 ze zm.

⁴ T.j. Dz. U. 2013, poz. 757 ze zm.

⁵ T.j. Dz. U. 2014, poz. 1429 ze zm.

⁶ T.j. Dz. U. 2012, poz. 1133 ze zm.

⁷ T.j. Dz. U. 2014, poz. 1435 ze zm.

⁸ W kwestii pojęcia zawodu zaufania publicznego zob. M. Kulesza, *Pojęcie zaufania publicznego*, w: *Zawody zaufania publicznego a interes publiczny – korporacyjna reglamentacja versus wolność wykonywania zawodu. Materiały z konferencji zorganizowanej przez Komisję Polityki*

W literaturze nie budzi wątpliwości to, że zawodami zaufania publicznego, w rozumieniu art. 17 ust. 1 Konstytucji, są zawody, których wykonywanie łączy się z przyjmowaniem informacji dotyczących sfery życia osobistego, a nawet intymnego innych ludzi. Zorganizowanie takiego zawodu w korporację samorządową, z konstytucyjnie założonym istnieniem pieczy nad jego wykonywaniem, z pewnością w określonym stopniu niweluje niepewność jednostki zawsze przecież występującą przy powierzeniu informacji osobistych osobie trzeciej. Podkreśla się, że łączy się to z obowiązkiem zachowania tajemnicy tych informacji, powiązanej tradycyjnie z odpowiednim immunitetem społecznie akceptowanym⁹. Zauważa się przy tym, że od zawodu zaufania publicznego wymaga się spełnienia takich kryteriów jak regulowany charakter, posiadania zdolności do autoregulacji i samoregulacji, umiejętność określenia standardów postępowania, posiadanie kodeksu etycznego oraz rzeczywiste funkcjonowanie zawodu w praktyce¹⁰. Uznaje się także, że charakterystyczne dla zawodów zaufania publicznego jest to, że nie podlegają one regułom hierarchii urzędniczej, wykonujący je podlegają sformalizowanym normom etyki zawodowej, nie narzucanej z zewnątrz, a kształtowanej przez korporację. Wskazuje się także na konieczność oddzielenia samorządu zawodu zaufania publicznego od samorządu gospodarczego¹¹. Podnosi się przy tym, że zaufanie publiczne mogą uzyskać środowiska zawodowe wykazujące konieczną spójność moralną deontologiczną i organizacyjną. Zastrzega się przy tym, że jeśli określone środowisko zawodowe nie spełnia tych kryteriów, to nie należy organizować go w samorząd, a zadania publiczne powierzyć raczej organizacjom lub stowarzyszeniom zawodowym.

Judykatura dość mocno podkreśla, że jednocześnie wypełnianie funkcji, o których mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji, nie jest wolne od napięć czy wręcz konfliktów między partykularnymi interesami grupy wykonującej określony zawód, a interesem publicznym, w granicach którego i dla którego ochrony samorząd sprawuje pieczę nad należytych wykonywaniem tego zawodu. Nie zmienia to jednak istoty samorządu zawodowego. Zawiera się ona w obowiązku harmonijnego łączenia wspomnianych funkcji. Postanowienia Konstytucji, jak stwierdzono, należy bowiem rozumieć w ten sposób, że

Společnej i Zdrowia Senatu RP przy współudziale Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pod patronatem Marszałka Senatu RP Longina Pastusiaka 8 kwietnia 2002 r., Warszawa 2002, s. 27; H. Izdebski, *Sprawowanie pieczy nad należytych wykonywaniem zawodu przez samorzady zawodowe*, w: *Zawody zaufania publicznego...*, s. 134; W. J. Wołpiuk, *Zawód zaufania publicznego z perspektywy prawa konstytucyjnego*, w: *Zawody zaufania publicznego...*, s. 19; tenże, *Samorząd zaufania publicznego a interes publiczny*, Warszawa 2002, s. 131; K. Wojtczak, *Zawód i jego prawna reglamentacja. Studium z zakresu materialnego prawa administracyjnego*, Poznań 1999, s. 29–171; tenże, *Reglamentacja zawodów zaufania publicznego ze względu na prawną formę ich wykonywania w świetle rozwiązań polskich i państw członkowskich Wspólnot Europejskich*, Warszawa 2002, s. 157; J. Smarż, *Definiowanie pojęcia „zawód zaufania publicznego”*, „Studia Prawnicze” 2012, nr 3, s. 123–155. W kwestii medycznych zawodów zaufania publicznego zob. D. Karkowska, *Zawody medyczne*, Warszawa 2012, s. 263–298.

⁹ P. Sarnecki, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 29 maja 2001, I CKN 1217/98*, „Palestra” 2002, nr 5–6, s. 185.

¹⁰ H. Izdebski, *Sprawowanie pieczy...*, s. 34.

¹¹ J. Hausner, D. Długosz, *Tezy w sprawie zawodów zaufania publicznego*, w: *Zawody zaufania publicznego...*, s. 119.

samorząd zawodowy ma nie tyle eliminować czy niwelować partykularne interesy osób wykonujących zawody zaufania publicznego, ile zmierzać do ich uzgodnienia z interesem publicznym. Może to, jak stwierdza w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 maja 2001 r. Trybunał Konstytucyjny, pociągać za sobą konieczność wprowadzenia całego szeregu ograniczeń, zarówno w zakresie wolności wykonywania zawodu, jak i wolności podejmowania działalności gospodarczej, jeżeli z taką działalnością wykonywanie zawodu miałyby się wiązać. Trybunał przy tym bardzo mocno podkreślił, że nie każdy samorząd zawodowy, jest tym samorządem, o którym mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji. Jest nim tylko taki, który nie zajmuje się wyłącznie ochroną interesów indywidualnych i zbiorowych swoich członków, lecz także sprawuje nadzór nad należytym i sumiennym wykonywaniem zawodu oraz ustanawia obowiązujące zasady etyki i deontologii tego zawodu, a także współpracuje z odpowiednimi szkołami wyższymi i towarzystwami naukowymi w zakresie kształcenia i przygotowania zawodowego. Trybunał bardzo mocno podkreślił, że należyte wykonywanie konstytucyjnych funkcji samorządu zawodowego wymaga zapewnienia mu możliwości nie tylko decydowania o tym, kto może wykonywać dany zawód, ale także kontrolowania sposobu jego wykonywania¹². Stanowisko Trybunału zbieżne jest z poglądami doktryny, wskazującej, iż nadanie pewnym zawodom charakteru zawodów zaufania publicznego, oznacza ustawową dopuszczalność nakładania pewnych ograniczeń w zakresie konstytucyjnej wolności dostępu do zawodu i jego wykonywania oraz objęcie osób wykonujących takie zawody obowiązkiem przynależności do samorządu zawodowego¹³.

Fakt, iż ustawodawca zmierzał ku temu, aby ukształtować zawód psychologa jako zawód zaufania publicznego w konsekwencji niejako wymuszał stworzenie samorządu zawodowego, którego jednostkami organizacyjnymi stały się Krajowa Izba Psychologów oraz Regionalne Izby Psychologów. W rezultacie koniecznym było także określenie zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej oraz sformułowanie obowiązków ciężących na osobach wykonujących zawód psychologa, a także wskazanie jakie osoby mogą wykonywać ten zawód. Ważnym elementem tych regulacji jest kwestia tajemnicy zawodowej. Obowiązek strzeżenia tajemnicy zawodowej nałożono w przepisach prawa na przedstawicieli różnych zawodów, zwłaszcza prawniczych i medycznych. Warto jednak zauważyć, że w przepisach prawa nie zdefiniowano pojęcia „tajemnicy zawodowej”, ani tajemnicy w ogóle. Wyjątkiem jest treść art. 147 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r.

¹² Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 22 maja 2001 r., sygn. akt K 37/00, *Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego 2001*, nr 4, poz. 86.

¹³ J. Smarż, *Konstytucyjne uwarunkowania tworzenia samorządów zawodowych*, „*Studia Prawnicze*” 2013, nr 3, s. 5–40. Wypada zauważyć, że w doktrynie sformułowano też pogląd, że konieczność sprawowania pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu, nie wymaga ograniczania wolności zrzeszania się. Por. M. Zubik, *Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2008*, sygn. akt SK 16/07, „*Przegląd Sejmowy*” 2008, nr 6, s. 234–242. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wyakcentowano, że ustrojodawca dopuszcza nie tylko odrębne samorzady dla poszczególnych zawodów, ale także powoływanie kilku samorządów dla tego samego zawodu, które np. różniłyby się pod względem światopoglądowym. Taki pluralizm musiałby mieć jednak na celu ochronę interesu publicznego i wynikać z przekonania ustawodawcy, że interes ten będzie lepiej chroniony przez kilka samorządów dla danego zawodu niż przez jedną organizację. Zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 18 października 2010 r. OTKA 2010, nr 8, poz. 76.

o obrocie instrumentami finansowymi¹⁴, art. 35 i 36 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁵ oraz art. 2 pkt 10 ustawy z 26 października 2000 r. o giełdach towarowych¹⁶. Wiele aktów normatywnych odwołuje się do tajemnicy zawodowej, ale terminu tego nie definiuje¹⁷. W literaturze stwierdza się, że „kluczem do definicji tajemnicy jest niejawnosć, która wyznacza zarówno jej granice jak i treść”¹⁸. Zauważyć przy tym należy, że ugruntowany niegdyś w literaturze podział tajemnic na państwowe i służbowe stracił swoją aktualność wraz z uchynieniem przez art. 90 nieobowiązującej już ustawy z 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych¹⁹ ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej²⁰. Obowiązująca ustawa z 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych²¹ operuje terminem „informacje niejawne”, które dzieli na opatrzone klauzulą „ściśle tajne” (art. 5 ust. 1), „tajne” (art. 5 ust. 2) oraz „zastrzeżone” (art. 5 ust. 3).

¹⁴ T.j. Dz. U. 2014, poz. 94 ze zm. W przywołanym przepisie stwierdzono, że tajemnica zawodowa obejmuje informację uzyskaną, przez osobę wymienioną w art. 148 ust. 1 tejże ustawy, w związku z podejmowanymi czynnościami służbowymi w ramach pozostawania w stosunku pracy, zlecenia lub w innym stosunku prawnym o podobnym charakterze, dotyczącą chronionych prawem interesów podmiotów dokonujących czynności związanych z obrotem instrumentami finansowymi lub innych czynności w ramach regulowanej ustawą działalności objętej nadzorem Komisji lub zagranicznego organu nadzoru, jak również dotyczącą czynności podejmowanych w ramach wykonywania tego nadzoru, w szczególności informację zawierającą: dane osobowe strony umowy lub innej czynności prawnej; treść umowy lub przedmiot czynności prawnej; dane o sytuacji majątkowej strony umowy, w tym oznaczenie rachunku papierów wartościowych, innego rachunku, na którym zapisywane są instrumenty finansowe niebędące papierami wartościowymi, lub rachunku pieniężnego służącego do obsługi tych rachunków, liczbę i oznaczenie instrumentów finansowych oraz wartość środków zgromadzonych na tych rachunkach; oznaczenie rachunku zbiorczego, liczbę i oznaczenie zapisanych na nim instrumentów finansowych oraz dane osób uprawnionych z tych instrumentów finansowych.

¹⁵ T.j. Dz. U. 2013, poz. 885 ze zm. W przywołanych przepisach mowa o tajemnicy skarbowej, której treść znalazła także odbicie w art. 196 § 2 i art. 293–305 ustawy z dnia 29 sierpnia 1996 r. *ordynacja podatkowa*, t.j. Dz. U. 2015, poz. 613 ze zm. Warto zauważyć, że ta ostatnia ustawa odróżnia tajemnicę skarbową od tajemnicy zawodowej, aczkolwiek podział ten nie jest precyzyjny.

¹⁶ T.j. Dz. U. 2014, poz. 197 ze zm. W przywołanym przepisie stwierdzono, że pod pojęciem tajemnicy zawodowej rozumie się informację uzyskaną przez osobę wymienioną w art. 53 ust. 1 w związku z czynnościami służbowymi, zatrudnieniem, stosunkiem zlecenia lub innym stosunkiem prawnym o podobnym charakterze, dotyczącą giełdowego obrotu towarami giełdowymi lub czynności wynikających z uczestnictwa w tym obrocie, albo działalności podmiotów podlegających nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego, zwanej dalej „Komisją”, jeżeli nieuprawnione ujawnienie takiej informacji mogłoby narazić na szkodę interes państwa, interes publiczny lub prawnie chroniony interes osoby fizycznej lub prawnej, bądź jednostki organizacyjnej, której ta informacja dotyczy, a w szczególności informację zawierającą: dane osobowe klienta, inwestora, strony umowy, czynności lub transakcji, treść umowy i przedmiot czynności lub transakcji, dane o sytuacji majątkowej osób, o których mowa w lit. a, w tym oznaczenie rachunku lub rejestru towarów giełdowych lub rachunku pieniężnego oraz stany tych rachunków.

¹⁷ Przykładem może być, art. 32 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, t.j. Dz. U. 2014, poz. 1182.

¹⁸ Zob. M. Kunicka-Michalska, *Ochrona tajemnicy zawodowej w polskim procesie karnym*, Warszawa 1972, s. 5; także M. Rusinek, *Tajemnica zawodowa i jej ochrona w polskim procesie karnym*, Warszawa 2007, s. 16.

¹⁹ T.j. Dz. U. 2005, Nr 196, poz. 1631 ze zm.

²⁰ Dz. U. 1982, Nr 40, poz. 271 ze zm.

²¹ Dz. U. 2010, Nr 182, poz. 1228 ze zm.

W starszej literaturze podejmowano próby wyróżnienia obok tajemnic państwowej i służbowej, tajemnicy zawodowej i funkcyjnej²². Podział ten wraz z uchyleniem ustawy o tajemnicy państwowej i służbowej oraz z racji niezbyt jasnych kryteriów, a także nierozłączności tajemnic, wydaje się niezbyt przystający do obecnego stanu prawnego. Próbowano także zastąpić pojęcie tajemnicy zawodowej, funkcyjnej i służbowej w ślad za doktryną niemiecką, terminem „tajemnicy cudzej”²³. Nie zdało to jednak egzaminu. Starając się określić zakres tajemnicy zawodowej, nawiązuje się zwykle do kryterium formalnego, a więc do okoliczności uzyskania wiadomości. Wskazuje się przy tym, że są to wiadomości powzięte z wykonywaniem przez kogoś zawodu i mogą dotyczyć życia osobistego i rodzinnego jednostki, jej aktywności społecznej bądź publicznej. Niepowodzeniem, jak wykazał M. Rusinek, kończą się jednak próby zmierzające do wyznaczenia zakresu tajemnicy zawodowej według kryterium treści wiadomości²⁴.

Źródłem tajemnicy zawodowej mogą być z jednej strony przepisy ustawy, z drugiej, normy etyczne²⁵. Tajemnicę zawodową psychologa normują z jednej strony przepisy prawne wspomnianej ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, z drugiej normy etyczne zawarte w Kodeksie etyczno-zawodowym psychologa²⁶ oraz w Kodeksie etycznym psychoterapeuty Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego²⁷.

²² B. Kunicka-Michalska, *Ochrona tajemnicy...*, s. 12; J. Sawicki, *Tajemnica zawodowa lekarza i dziennikarza w prawie karnym*, Warszawa 1960, s. 23 i 29.

²³ B. Kunicka-Michalska, *Ochrona tajemnicy...*, s. 18, w nawiązaniu do koncepcji R. Maurach, *Deutsches Strafrecht, Besonderer Teil*, Karlsruhe 1959, s. 153.

²⁴ M. Rusinek, *Tajemnica zawodowa...*, s. 23.

²⁵ W literaturze podnosi się niekiedy, że wymóg zachowania tajemnicy może wynikać ze zobowiązania, wiążącego przedstawiciela danego zawodu, a więc umowy cywilnoprawnej. O takim źródle tajemnicy można mówić jedynie wówczas, gdy w odniesieniu do określonego zawodu brak jest norm prawnych lub etycznych, z których wynikałby taki obowiązek. Zauważa się wszakże, że wymóg dyskrecji wynikający z umowy cywilnoprawnej nie zawsze może spełniać swoją społeczną funkcję. Stanie się tak w sytuacji, gdy umowny obowiązek zachowania powierzonej tajemnicy będzie sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Zob. E. Plebanek, M. Rusinek, *Ujawnienie tajemnicy zawodowej w procesie karnym, a odpowiedzialność karna*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2007, z. 1, s. 73–100. Wskazuje się, że niekiedy źródłem tajemnicy może być treść art. 23 k.c., jednak zwykle podkreśla się, że nie może on być utożsamiany z nakazem dyskrecji, który mógłby być zakwalifikowany jako tajemnica zawodowa. Zob. w tym przedmiocie M. Safjan, *Problemy prawne tajemnicy lekarskiej*, „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 1995, nr 1, s. 13.

²⁶ Kodeks ten w obecnej wersji został zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Psychologicznego w 1991 r., a więc jeszcze przed uchwaleniem ustawy z 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów.

²⁷ Kodeks ten został przyjęty na Walnym Zgromadzeniu Członków Sekcji Naukowej Psychoterapii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w dniu 8 grudnia 2000 r., oraz na Walnym Zgromadzeniu Członków Sekcji Terapii Rodzin Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w dniu 3 marca 2001 r. Należy w tym miejscu dodać, że członkami Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego i psychoterapeutami są także psychologowie. Wypada podkreślić, że w Polsce zawód psychoterapeuty nie został należycie uregulowany przez prawo. Przygotowywana jest ustawa o niektórych zawodach medycznych zasadach uzyskiwania tytułu specjalisty w innych dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia, której zakresem przedmiotowym mają być objęci obok fizjoterapeutów, logopedów, masażyistów, protetyków słuchu, ratowników medycznych, techników dentystycznych, farmaceutycznych, terapeutów zajęciowych i innych także psychoterapeuci. W treści art. 24 ust. 1–4 projektu

W treści art. 14 ust. 1 z.p.s.z.p. stwierdzono, że psycholog ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z klientem uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu. W ust. 3 tegoż przepisu wskazano, że nie stosuje się tej regulacji,, w sytuacji, gdy poważnie jest zagrożone zdrowie bądź życie klienta, ewentualnie innych osób oraz wtedy, gdy tak stanowią ustawy. W płaszczyźnie postępowania karnego zakres tajemnicy zawodowej sprowadza się do tzw. bezwzględnych i względnych zakazów dowodowych. Zauważyć należy, że bezwzględne zakazy dowodowe formułuje art. 178 pkt 1–2 k.p.k. stwierdzając, że nie wolno przesłuchiwać w charakterze świadków obrońcy albo adwokata lub radcy prawnego działającego na podstawie art. 245 § 1 k.p.k. co do faktów, o których dowiedział się on udzielając porady prawnej

ustawy z 2012 r. wskazano, że osoba wykonująca zawód medyczny ma obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem uzyskanej w związku z wykonywaniem zawodu oraz, że treścią tej tajemnicy związanej są po śmierci pacjenta, przy czym nie mogą podawać do publicznej wiadomości danych umożliwiających identyfikację pacjenta bez jego zgody. Wskazano także, że obowiązkowi zachowania w tajemnicy informacji związanych z pacjentem nie stosuje się, gdy tak stanowią przepisy innych ustaw, zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób; pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy; zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych osobom uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń; jest to niezbędne do praktycznej nauki zawodów medycznych; jest to niezbędne dla celów naukowych. Zob. http://www2.mz.gov.pl/wwwfiles/ma_struktura/docs/puzawmedyczne_23022010.pdf, 27.12.2015, 18:08. Odrębnym kodeksem etyki zawodowej psychoterapeuty posługuje się Polska Federacja Psychoterapii. W jego treści, w § 7 stwierdzono, że: psychoterapeuta jest zobowiązany do zachowania poufności dotyczącej wszystkich informacji, w jakich posiadanie wszedł w związku z wykonywaniem psychoterapii; jeżeli istnieją okoliczności ograniczające zachowanie poufności psychoterapeuta informuje o tym pacjentów/klientów przed rozpoczęciem działań zawodowych oraz wtedy, gdy pojawia się taka konieczność; psychoterapeuta omawia poufne informacje dotyczące psychoterapii czy superwizji jedynie z psychoterapeutami, psychiatrami, psychologami w szczególnie uzasadnionych okolicznościach i w niezbędnym zakresie, zachowując anonimowość pacjenta/klienta, jeśli to możliwe. W przypadku, gdy klient utracił zdolność samokontroli psychoterapeuta podejmuje interwencję mającą na celu zminimalizowanie, bądź wyeliminowanie zagrożenia; dokonywanie zapisów na wszelkich nośnikach przekazu informacji podczas terapii wymaga zgody pacjenta/klienta albo pisemnej zgody jego prawnego pełnomocnika; w przypadku, kiedy psychoterapeuta chce się posłużyć informacjami o pacjencie/kliencie w wykładach lub publikacjach, musi uzyskać na to jego zgodę i zadbać o to, by pacjent/klient nie został zidentyfikowany. Psychoterapeuta jest zobowiązany do zapewnienia anonimowości pacjenta/klienta poprzez zmianę jego imienia, nazwiska i innych danych, zastosowanie różnych form kamuflażu w opisie pacjenta/klienta, omawiając jego problem; konsultując, superwizując czy biorąc udział w profesjonalnych wystąpieniach dotyczących swoich pacjentów/klientów przekazuje jedynie takie informacje, które nie umożliwiają identyfikacji pacjenta/klienta; w przypadku, kiedy publiczne lub prywatne instytucje zwrócą się z pisemnym wnioskiem o udostępnienie informacji dotyczących pacjenta/klienta, psychoterapeuta stosuje się do obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie. W takim przypadku psychoterapeuta podejmuje na ten temat rozmowę z pacjentem/klientem i działa w sposób najbardziej korzystny dla procesu terapeutycznego; nawiązując kontakt z pacjentem/klientem, w życiu którego mogą zaistnieć okoliczności wyjątkowe ograniczające jego odpowiedzialność za siebie, psychoterapeuta prosi o wskazanie przez pacjenta/klienta innej osoby, do której będzie mógł on się zwrócić w sytuacji kryzysowej; psychoterapeuta jest zobowiązany do ochrony autonomii pacjenta/klienta i zagwarantowanie mu dyskrecji także w sytuacjach, gdy proces terapeutyczny stanowi część szerszych działań leczniczych podjętych wobec pacjenta/klienta na polecenie instytucji państwowych lub organizacji społecznych. Zob. <http://www.psychoterapia-polska.org/kodeks-etyczny-pfp>, 27.12.2015, 18:16.

lub prowadząc sprawę, duchownego, co do faktów, o których dowiedział się on przy spowiedzi. Ponadto z mocy art. 178a k.p.k. nie wolno przesłuchiwać jako świadka mediatora, co do faktów, o których dowiedział się od oskarżonego lub pokrzywdzonego, prowadząc postępowanie mediacyjne z wyłączeniem informacji o przestępstwach, o których mowa w art. 240 § 1 k.k. Ponadto z mocy art. 108 k.p.k. nie jest dopuszczalne zwolnienie od zachowania w tajemnicy przebiegu narady i głosowania nad orzeczeniem w sprawie karnej. Nie wolno także z mocy art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. *o ochronie zdrowia psychicznego*²⁸ przesłuchiwać osoby zobowiązane do zachowania tajemnicy z mocy tej ustawy jako świadków na okoliczność wypowiedzi osoby, wobec której podjęto czynności wynikające z tej ustawy, co do popełnienia przez nią czynu zabronionego pod groźbą kary, w tym do lekarzy wykonujących czynności biegłego. Warto jednak zauważyć, że takie osoby zwalniane są od obowiązku zachowania tajemnicy w zakresie niezbędnym do przeprowadzenia postępowania sprawdzającego na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych w stosunku do Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Policji, Żandarmerii Wojskowej, Służby Więziennej, Biura Ochrony Rządu i ich upoważnionych pisemnie funkcjonariuszy. Ponadto zaś wobec policjanta upoważnionego pisemnie przez kierownika jednostki organizacyjnej Policji, prowadzącego czynności operacyjno-rozpoznawcze, w zakresie poszukiwań i identyfikacji osób. Warto zauważyć, że zakres przedmiotowy tajemnicy określonej w art. 50 ustawy *o ochronie zdrowia psychicznego* jest szerszy od zakresu tajemnicy przewidzianej w art. 40 ustawy *o zawodach lekarza i lekarza dentystry*, gdyż tajemnicą „psychiatryczną” objęte są wszystkie informacje powzięte w związku z wykonywaniem czynności, a w ustawie *o zawodach lekarza i lekarza dentystry* tajemnica ta obejmuje jedynie informacje związane z pacjentem, a uzyskane w związku z wykonywaniem zawodu lekarza²⁹. Podkreślić należy, że przy wykonywaniu zespołowej opinii o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego bierze zwykle udział psycholog, aczkolwiek, jego opinia nie może dotyczyć tego czy oskarżony w chwili popełnienia czynu miał zdolność rozumienia znaczenia czynu i pokierowania swoim postępowaniem. Niemniej opinia psychologa jest opinią osoby, która wykonuje czynności wynikające z ustawy *o ochronie zdrowia psychicznego* i z tej racji psycholog jest obowiązany do zachowania w tajemnicy wszystkiego, o czym powziął wiadomość w związku z wykonywaniem tych czynności i nie może być przesłuchiwany jako świadek, na okoliczność wypowiedzi osoby, wo-

²⁸ T.j. Dz. U. 2011, Nr 231, poz. 1375 ze zm.

²⁹ Zob. A. Augustynowicz, *Lekarz psychiatra jako świadek w postępowaniu karnym*, „Prawo i Medycyna” 2013, z. 3–4, s. 89–106. W literaturze podkreśla się, że lekarz psychiatra wykonujący czynności biegłego nie może być przesłuchiwany na okoliczności, o których dowiedział się od pacjenta. Podkreśla się też, że złożone wobec biegłego albo lekarza udzielającego pomocy medycznej oświadczenia oskarżonego dotyczące zarzucanego mu czynu, nie mogą stanowić dowodu (art. 199 k.p.k.). Wspomniany zakaz jak wskazuje Z. Kwiatkowski dotyczy także sytuacji kiedy osoba, wobec której podjęto czynności wynikające z ustawy *o ochronie zdrowia psychicznego* dopuściła się czynu zabronionego, stanowiącego wykroczenie. Zob. Z. Kwiatkowski, *Zakazy dowodowe w postępowaniu w sprawach o wykroczenia*, „Przegląd Sądowy” 2004, nr 1, s. 149. Por. także Z. Kwiatkowski, *Zakazy dowodowe w procesie karnym*, Kraków 2005, s. 182–185.

bec której powzięto czynności wynikające z tej ustawy, co do popełnienia przez taką osobę czynu zabronionego pod groźbą kary. Zauważyć jednak wypada, że zakaz dowodowy sformułowany w treści art. 52 ustawy *o ochronie zdrowia psychicznego* nie obejmuje informacji, które lekarz uzyskał w wyniku własnych obserwacji. Mogą to być informacje dotyczące zachowania i wyglądu pacjenta podczas wizyty np. w dniu popełnienia przestępstwa³⁰. Stwierdzenie to odnosi się również do obserwacji poczynionych przez psychologa.

Nie zawsze oczywiście psycholog występować będzie jako osoba, która powzięła pewne informacje od pacjenta, wykonując czynności wynikające z ustawy *o ochronie zdrowia psychicznego*. We wszystkich pozostałych sprawach, traktowana być musi jako osoba zobowiązana do zachowania tajemnicy związanej z wykonywaniem zawodu lub funkcji. Dlatego też w myśl art. 180 § 1 k.p.k. może on odmówić zeznań co do okoliczności, na które rozciąga się ten obowiązek. Pamiętać jednak należy, że sąd lub prokurator dla dobra wymiaru sprawiedliwości może zwolnić takie osoby od obowiązku zachowania tajemnicy, jeżeli ustawy szczególne nie stanowią inaczej. Zauważyć także należy, że na postanowienie w przedmiocie zwolnienia z zachowania tajemnicy przysługuje zażalenie. Powyższe stwierdzenia pozwalają na konstatację, że zakres tajemnicy zawodowej psychologa w postępowaniu karnym jest dość szeroko określony i silnie strzeżony, aczkolwiek tajemnica psychologa nie została wymieniona w treści art. 180 § 2 k.p.k. obok tajemnicy, notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, doradcy podatkowego, lekarskiej, dziennikarskiej lub statystycznej. Tak więc psychologa nie dotyczy treść wspomnianego przepisu i nie należy on do grupy osób, które mogą być przesłuchiwane co do faktów objętych tajemnicą tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla dobra wymiaru sprawiedliwości, a okoliczność ta nie może być ustalona na podstawie innego dowodu. Niemniej psycholog w pewnych sytuacjach objęty zostaje, jak stwierdzono wyżej, tajemnicą wynikającą z ustawy *o ochronie zdrowia psychicznego*, która daje większą ochronę zachowania tajemnicy niż przepisy odnoszące się do tajemnicy notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego itd. Warto zauważyć, że psycholog jest oczywiście zwolniony od obowiązku zachowania tajemnicy, jeżeli powzięta przez niego informacja dotyczy przestępstw, o których mowa w art. 240 § 1 k.k. Ma więc on obowiązek poinformować o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynów zabronionych w postaci eksterminacji, zamachu przeciwko ludzkości, stosowania środków masowej zagłady lub zakazanych przez prawo międzynarodowe, wytwarzaniu ich, gromadzeniu, nabywaniu, zbywaniu, przechowywaniu, przewożeniu lub przesyłaniu oraz prowadzeniu badań mających na celu wytwarzanie lub stosowanie takich środków oraz o czynach z art. 122–124 k.k., zamachu stanu, działań zmierzających do usunięcia przemocą konstytucyjnych organów Rzeczypospolitej Polskiej, szpiegostwie, zamachu na życie prezydenta, zamachu terrorystycznym, zabójstwie, spowodowaniu zdarzenia zagrażającego życiu lub zdrowiu wielu osób, piractwie, bezprawnemu pozbawieniu wolności wreszcie wzięciu lub przetrzymywaniu zakładnika – słowem wszystkich czynów objętych treścią art. 240 k.k. – i ma obowiązek poinformować organy powołane do ścigania przestępstw.

³⁰ A. Augustynowicz, *Lekarz psychiatra jako świadek...*, s. 89–106.

Tajemnica zawodowa obowiązuje psychologa, niezależnie od tego czy świadczy on swoje usługi ludziom chorym, czy też zdrowym, wykonując badania diagnostyczne, w oparciu o które, określone osoby mogą być dopuszczane do wykonywania takiego czy innego zawodu³¹. Pamiętać przy tym należy, że ujawnienie przez psychologa lub wykorzystanie wbrew przepisom lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu tajemnicy, z którą zapoznał się on w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, gospodarczą lub naukową podlega karze w myśl art. 266 § 1 k.k.³² Truizmem jest stwierdzenie, że poufność ma ogromne znaczenie w wykonywaniu zawodu psychologa, szczególnie w psychoterapii. Trudno jednak zgodzić się z tezą prezentowaną przez M. Toeplitz-Winiewską, że nie jest ona wartością bezwzględna. Smutkiem napawa natomiast dalsze stwierdzenie, że nie jest ona zawsze przestrzegana³³. Oczywiście nie jest tajemnicą psychologa „tajemnicą bezwzględną” w tym sensie, że wyłącza ona możliwość przesłuchiwania psychologa w charakterze świadka, podobnie jak to ma miejsce w stosunku do osób wymienionych w treści art. 178 pkt 1 i 2 k.p.k., a więc w odniesieniu do obrońcy albo adwokata lub radcy prawnego, co do faktów, o których dowiedzieli się, udzielając porady prawnej lub prowadząc sprawę oraz duchownego, co do faktów, o których dowiedział się przy spowiedzi, a także w odniesieniu do wiadomości, które zostały powzięte w ramach ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, zwłaszcza przez biegłych lekarzy psychiatrów oraz biegłego psychologa, w końcu zaś w odniesieniu do osób związanych tajemnicą narady nad orzeczeniem w sprawach karnych. Ma jednak tajemnica psychologa charakter bezwzględny o tyle, że biegły psycholog związany jest jej treścią i nie może ujawniać jej według swojego uznania. Tak więc obowiązek przestrzegania tajemnicy psychologa w tym sensie jest bezwzględny i nieprzewidujący wyjątków.

³¹ Zob. rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z 31 sierpnia 2009 r. w sprawie badań psychologicznych osób powoływanych do czynnej służby wojskowej, Dz. U. 2009, Nr 150, poz. 1251; rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 19 września 2014 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych kandydatów do objęcia urzędu sędziego, Dz. U. 2014, poz. 1293; rozporządzenie Ministra Zdrowia z 8 września 2003 r. w sprawie badań psychiatrycznych i psychologicznych osób ubiegających się lub posiadających pozwolenia na nabywanie oraz przechowywanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, Dz. U. 2003, Nr 158, poz. 1536; rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 sierpnia 2002 r. w sprawie badań psychiatrycznych i psychologicznych osób ubiegających się lub posiadających prawo do wykonywania lub kierowania działalnością gospodarczą albo bezpośrednio zatrudnionych przy wytwarzaniu i obrocie materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją, oraz wyrobami o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym, Dz. U. 2002, Nr 150, poz. 1246; rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 września 2011 r. w sprawie badań psychiatrycznych i psychologicznych osób wykonujących czynności mające istotne znaczenie dla bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej w jednostce organizacyjnej wykonującej działalność związaną z narażeniem, polegającą na rozruchu, eksploatacji lub likwidacji elektrowni jądrowej, Dz. U. 2011, Nr 220, poz. 1310; rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie badań psychologicznych osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, kierowców oraz osób wykonujących pracę na stanowisku kierowcy, Dz. U. 2014, poz. 937.

³² Na tle tego przepisu analizowano w doktrynie zakres tajemnicy zawodowej lekarza. Zob. T. Dukiet-Nagórska, *Lekarski obowiązek współdziałania z organami ścigania a tajemnica lekarska*, „Prawo i Medycyna” 2002, nr 12, s. 4; A. Huk, *Tajemnica zawodowa lekarza*, „Prokuratura i Prawo” 2001, nr 6, s. 69–85.

³³ J. Brzeziński, B. Chyrowicz, W. Poznaniak, M. Toeplitz-Winiewska, *Etyka zawodu psychologa*, Warszawa 2008, s. 95.

Szczególne sytuacje zaistnieć musi w pracy psychologa szkolnego, zwłaszcza tego, który pracuje z młodzieżą niemającą wprawdzie lat 18, ale zdolną już do ponoszenia odpowiedzialności karnej z racji ukończenia 16, a przy odpowiedzialności nieletnich, w niektórych sytuacjach, 13 roku życia. Psychologowie w takich wypadkach mogą być i prawdopodobnie są, narażeni na naciski rodziców, aby ujawnić im informacje przekazywane przez ich dorastające dzieci. Psycholog częstokroć rozmawiając z uczniem, osobą niepełnoletnią, może obiecywać poufność, chcąc zdobyć jego zaufanie, przy czym z góry może zakładać, że obietnicę tę złamie, informując o treści rozmów rodziców. Czy jednak w świetle art. 19 i 20 Kodeksu etyczno-zawodowego psychologa postąpi słusznie? Wydaje się, że prawa dziecka zgodnie z treścią przywołanego przepisu, są niemniejsze niż prawa jego rodziców czy opiekunów. Zasadą pracy z osobami małoletnimi powinno być ich dobro, co jak słusznie stwierdzono w art. 20 wspomnianego kodeksu, oznacza, że osoby takie mają w kontaktach z psychologiem prawa nie mniejsze niż klienci dorośli. Zgodzić się należy z dalszą konstatacją w tym przepisie, że kontakty z psychologiem nie mogą być realizowane pod presją ze strony osób dorosłych decydujących w imieniu małoletniego, a także z tym, że w razie stwierdzenia naruszenia przez osoby dorosłe dobra małoletniego, psycholog ma prawo odmówić współpracy z takimi osobami i mając moralny obowiązek stać w obronie praw małoletniego, ma także obowiązek respektować decyzje małoletniego w zakresie kontaktu z nim.

Kodeks etyczno-zawodowy nie odpowiada na pytanie jak ma postąpić psycholog w sytuacji, gdy małoletni domagał się, aby zachował on w tajemnicy treść jego rozmowy, a rodzice małoletniego wywierają presję na ujawnienie tej informacji. Pozostawiono to, być może słusznie, decyzji psychologa. Podejmując ją winien kierować się wskazaniami etycznymi, mieć na względzie swoje obowiązki, dać do głosu empatii i wrażliwości. Nie wszystko może zostać uregulowane w przepisach prawa i w zawodowych normach etycznych. Każda ze spraw, z którymi przyjdzie zetknąć się psychologowi jest inna i każda wymaga indywidualnego podejścia, podobnie jak sędzia indywidualizuje odpowiedzialność i wymiar wobec oskarżonych stojących pod zarzutem popełnienia w gruncie rzeczy identycznych czynów.

Rozważenia wymaga w tej sytuacji treść art. 14 ust. 1 z.p.s.z.p. co zmusza do odpowiedzi na pytanie czy małoletni w kontakcie z psychologiem jest jego klientem w rozumieniu ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów. Odpowiedź na to pytanie musi być pozytywna, nawet jeśli zważyć, że małoletni nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych lub ma ją z racji wieku ograniczoną. Nie zawiera on z psychologiem umowy, nie zatrudnia go, gdyż jest on pracownikiem szkoły bądź kuratorium okręgu szkolnego. Z tego punktu widzenia obowiązek zachowania w tajemnicy informacji związanych z małoletnim klientem nie może ulegać najmniejszej wątpliwości. Sytuacja nie rysuje się jednak tak jasno, jeśli wziąć pod uwagę treść art. 14 ust. 3 pkt 2 z.p.s.z.p., w myśl którego nie stosuje się przepisu art. 14 ust. 1 z.p.s.z.p. jeśli tak stanowią ustawy. W grę może tu wchodzić, jak się wydaje, w pierwszym rzędzie Kodeks rodzinny i opiekuńczy (dalej k.r.o.) w szczególności treść art. 92 k.r.o., dziecko aż do pełnoletności, czyli do ukończenia 18 roku życia pozostaje pod władzą rodzicielską. Zauważyć przy tym należy, że w myśl art. 10 k.c. pełnoletnim jest ten, który ukończył lat 18. Pamiętać trzeba, że przez zawarcie małżeństwa małoletni uzyskuje pełnolet-

ność, której nie traci po ustaniu małżeństwa³⁴. Z chwilą uzyskania pełnoletności nabywa się także pełną zdolność do czynności prawnych³⁵. Dziecko pozostające pod władzą rodzicielską winno rodzicom posłuszeństwo, a w sprawach, w których może samodzielnie podejmować decyzje i składać oświadczenia woli, powinno wysłuchać opinii i zaleceń rodziców, formułowanych dla jego dobra (art. 95 § 1 k.r.o.). Władza rodzicielska winna być przy tym wykonywana tak jak wymaga tego dobro dziecka i interes społeczny. Pojęcia te są dość nieokreślone, aczkolwiek w judykaturze wskazuje się, że władza rodzicielska obejmuje nie tylko prawo rodziców do pieczy nad dzieckiem, ale i obowiązki w tym zakresie³⁶. Można w tej sytuacji zaryzykować tezę, że przepis art. 14 ust. 1 z.p.s.z.p. dotyczący tajemnicy psychologa nie znajdzie zastosowania w stosunku do małoletniego, z racji treści przywołanych przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, aczkolwiek przyznać należy, że taka sytuacja nie była rozważana zarówno w doktrynie jak i w judykaturze. Niemniej stwierdzić trzeba, że wykonywanie władzy rodzicielskiej, tak jak tego wymaga dobro dziecka i interes społeczny, może prowadzić do wniosku, że rodzice powinni mieć pełną informację o swoim pozostającym pod ich pieczęcią dziecku, nawet jeśli uzyskanie takiej informacji godziłoby w ustawową tajemnicę zawodową psychologa. Z drugiej jednak strony interes społeczny i dobro dziecka może w szczególnych sytuacjach faktycznych przemawiać przeciwko takiemu prawu.

Psycholog wykonując swój zawód winien mieć na względzie w pierwszym rzędzie dobro małoletniego, to kim są jego rodzice, rozważyć z jaką reakcją z ich strony spotka się ujawnienie tajemnicy, jakie skutki wywoła dla małoletniego, w końcu czy nie poderwie zaufania do pomocy psychologicznej oraz do rodziców. Niewątpliwie bardzo ważnym będzie też to czego tajemnica dotyczy. Ujawniając ją rodzicom psycholog jako regułę, ale jak się wydaje dopuszczając wyjątki, powinien przyjąć to, że przedstawi przebieg rozmowy w obecności małoletniego. Ważnym jest aby małoletniego starał się traktować podmiotowo. Nikt nie zdejmie z psychologa szkolnego ciężaru decyzji, którą będzie zmuszony podjąć. Nikt tej decyzji nie podejmie za niego, gdyż jest ona wpisana w obowiązek zawodu, który wykonuje. Nie ma natomiast psycholog prawa do tego, aby o treści powierzonej mu tajemnicy informować szkołę, do której uczęszcza małoletni, nawet jeśli jej władze powołują się na fakt, że są pracodawcą tego psychologa. Oczywiście wyjątkiem będą, po pierwsze sytuacje kiedy zagrożone jest życie bądź zdrowie klienta lub innych osób, względnie gdy obowiązek powiadomienia, ale nie szkoły, lecz organów powołanych do ścigania, wynika z przepisów Kodeksu karnego.

³⁴ Zob. K. Osajda (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, Warszawa 2013, s. 345; K. Pietrzykowski, *Kodeks cywilny. Komentarz*, t. I, Warszawa 2011, s. 97; E. Gniewek (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, wyd. 2, Warszawa 2006, s. 37; S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, Warszawa 1999, s. 59.

³⁵ Zob. J. Bodzio, *Zdolność do czynności prawnych a zdolność procesowa – na wybranych przykładach i sprawach z zakresu prawa osobowego i rodzinnego*, „*Studia Prawnicze*” 2011, nr 2, s. 135–158.

³⁶ Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 1969 r., III CZP 44/69, OSNC 1970, nr 1, poz. 4.

Streszczenie

W niniejszym artykule przeanalizowano kwestię tajemnicy zawodowej psychologa, uwzględniając w szczególności uwarunkowania pracy psychologa szkolnego. Psycholog wykonując swój zawód winien mieć na względzie w pierwszym rzędzie dobro małoletniego, to kim są jego rodzice, rozważyć z jaką reakcją z ich strony spotka się ujawnienie tajemnicy, jakie skutki wywoła dla małoletniego, w końcu czy nie poderwie zaufania do pomocy psychologicznej oraz do rodziców. Niewątpliwie bardzo ważnym będzie też to czego tajemnica dotyczy. Ujawniając ją rodzicom psycholog jako regułę, ale jak się wydaje dopuszczając wyjątki, powinien przyjąć to, że przedstawi przebieg rozmowy w obecności małoletniego. Ważnym jest, aby małoletniego starał się traktować podmiotowo.

Słowa kluczowe: Tajemnica zawodowa psychologa, psycholog szkolny, małoletni

The issue of professional secrecy among psychologists, and particularly elements of work of a school psychologist

Summary

The issue of professional secrecy among psychologists, and particularly elements of work of a school psychologist, were analysed. Such professional should, first and foremost, have the well-being of a minor at heart, then be aware of who the latter parents are, reflect upon how they will react if a certain sensitive information is inadvertently revealed, consider possible consequences of it, and finally take the long view whether such act may possibly damage the child's trust in psychological assistance, and in the parents themselves. It is also important what a given secret is about. Disclosing it to the parents the psychologist should, as a rule, though with certain exceptions, do it in the child's presence. It is also vital that the minor is treated as a carrier of rights.

Key words: *professional secrecy among psychologists, a school psychologist, a minor*